

Jacques Rancière

Uzlaşı Çağına
Notlar

Türkçesi: Didem Tuna

İÇİNDEKİLER

Giriş.....	9
Kafa ve Karın	
<i>Ocak 1996</i>	15
Borges Saraybosna'da	
<i>Ocak 1996</i>	19
Yüzyılın Sonu ve Yeni Binyıl	
<i>Mayıs 1996</i>	24
Soğuk Irkçılık	
<i>Temmuz 1996</i>	29
Son Düşman	
<i>Kasım 1996</i>	34
Kalkışı Engellenen Uçak	
<i>Ocak 1997</i>	39
Diyalektik İçinde Diyalektik	
<i>Ağustos 1997</i>	44
Son Sosyologların Ülkesine Yolculuk	
<i>Kasım 1997</i>	49
Geçmişte Adalet	
<i>Nisan 1998</i>	55
Sanat Krizi mi, Yoksa Düşünce Krizi mi?	
<i>Temmuz 1998</i>	60
Suçlusunu Sinema mı?	
<i>Mart 1999</i>	66
Adsız Savaş	
<i>Mayıs 1999</i>	72
Görüntü Mülkiyeti Hakkı Başka Bir Hakkı Silebilir	
<i>Ekim 1999</i>	78
Yozlaşmanın Tasımı	
<i>Ekim 2000</i>	83
<i>Voici/Voilà: İmgelerin Kaderi</i>	
<i>Ocak 2001</i>	88

Olgulardan Yorumlara: Holokost Üzerine Yeni Tartışma	
<i>Nisan 2001</i>	95
Bir İşkenceden Diğereine	
<i>Haziran 2001</i>	101
Sinemacı, Halk ve Yönetenler	
<i>Ağustos 2001</i>	106
Zaman, Sözcükler, Savaş	
<i>Kasım 2001</i>	111
Banyoda Felsefe	
<i>Ocak 2002</i>	117
Sonsuzluğun Mahpusları	
<i>Mart 2002</i>	123
Bir Mayıs Ayından Diğereine	
<i>Haziran 2002</i>	129
Victor Hugo: İki Yüzüncü Yıldönümün Muğlaklıkları	
<i>Ağustos 2002</i>	135
Makine ve Fetis	
<i>Ocak 2003</i>	142
Yazar mı Ölü, Sanatçı mı Fazla Canlı?	
<i>Nisan 2003</i>	148
Amnezinin Mantığı	
<i>Haziran 2003</i>	155
Güvensizlik Prensibi	
<i>Eylül 2003</i>	161
Yeni Kötülük Kurguları	
<i>Kasım 2003</i>	167
Suçlu Demokrasi?	
<i>Mart 2004</i>	175
Michel Foucault'nun Zorlu Mirası	
<i>Haziran 2004</i>	180
Yalan Söylemek için Yeni Nedenler	
<i>Ağustos 2004</i>	186
Sanatın Ötesinde?	
<i>Ekim 2004</i>	191
Görüntülerin Politikası	
<i>Şubat 2005</i>	196
Demokrasi ve Doktorları	
<i>Mayıs 2005</i>	201

Kafa ve Karın

Ocak 1996

Yakın zamana kadar, insanlara inanç lazım derdi elitler. Bugün inanca ihtiyaç duyanlarsa bizzat elitlerdir. Bizim realist yöneticiler, Platon'un ütopyasında kati olan şeylerden en azından birini –yani bireyde olduğu gibi devlette de, akıllı kafanın, açgözlü ve cahil karına hükmetmesi gerektiğini– akıllarında tutmamış olsalardı, acaba görevlerini yerine getirebilirler miydi? Platon'un zamanında, filozofların kafaları gökyüzüne fazla dönüktü ve zaman zaman da kuyulara düşerlerdi. Bizi yönetenlerin kafalarıysa aylık endeksleri, günlük piyasa yorumlarını ve uzmanların kısa, orta ve uzun vade tahminlerini açıklayan ekranlara çakılı kalmıştır. Dolayısıyla bugün karınların, yarın ve yarının karınları için neyi feda etmeleri gerektiğini çok iyi bilirler. Yönetenlerin, cahil grupları için ya da adaletin müphem taleplerine ikna etmeye ihtiyaçları kalmamıştır. Yapmaları gereken şey, ihtiyaç ve arzu dünyasının insanlarına, tamı tamına hesaplanmış nesnel mecburiyetin neyi dikte ettiğini göstermektir. Sonuç olarak, *uzlaş* sözcüğünün anlamı budur. Uzlaş ilgili taraflar arasında mutabakatı sağlayan "tartışmanın" ve karşılıklı konuşmanın erdemlerini harekete geçirir gibi görünür. Daha yakından bakıldığında, tam tersi bir anlam ifade eder: *Uzlaş*, verilere ve sorunların çözümlerine bakıldığında tartışılacak hiçbir şey olmadığını herkesin tespit etmesi anlamına gelir hatta bunun tespit edilmesine gerek yoktur, besbelli olduğu; için hükümetlerce öngörülebilir.

Fransa başbakanı da toplumsal hesap açıklarını kapatmak ve emeklilik planlarını dengelemek için halka bundan sonra bazı geleneksel sosyal kazanımlarından vazgeçmeleri, kamu çalışanlarına da emeklilik hakkı emeklilik hakkını elde etmek için daha uzun süre çalışmaları gerektiğini bildirirken aynen böyle yapmıştır. Genel toplu taşıma grevi ve halkı kış ortasında yürüten bu “ayrıcalıklı” demiryolu çalışanlarıyla otobüs şoförlerine parlama konusunda isteksizliği karşısında, akıl partisi kendini sorgulamaya başlamıştır. Açıkça zaruri bir reform, zaruret içindeki insanlar tarafından nasıl reddedilebilir ki? Parti yetkilileri bundan, reformun onlara iyi anlatılmadığı sonucunu çıkarırlar. Bu işi onlar üstlenecektir.

Mesele her şeye rağmen tuhaftır. Çünkü yetkililer ve medya, hükümetlerimizin yaptığı şeylerden başka yapacak bir şey olmadığını halka eksiksiz biçimde anlatmıyorlarsa, bütün yıl ne iş yapıyorlar? Bu durumda, bu pedagojinin erdemlerine dair umudumuzu nasıl koruyabiliriz? Açıklamak aslında basit görüldüğü kadar tuhaf da bir işittir. “Bizler akılcı olmayan halk tarafından anlaşılmayacak kadar akılcıyız,” der bizi yönetenler. Peki akıllı kafa, akıllı olmayan karın tarafından anlaşılacak kadar nasıl aptallaştıracaktır kendini? Nasıl anlatmak lazım, doğası gereği anlamayanlara? Bazı elit düşünürler çözümü bulmuştur ve kendince Platoncu bir çözümdür bu yine: Kafa ve karın arasında kalp vardır ve eğer halka kalp diliyle hitap edilirse... Maalesef bu tür konularda kalbin neler söylebileceğini öğreten bir okul yoktur.

Geriye, inancını temellerinden yıkması nedeniyle hiçbir ciddi bir yöneticinin kabul etmeyeceği başka bir hipotez kalır: Açıklamanın cahil karınlar üzerinde bir etki yaratmamasının sebebi, bu açıklamayı çok iyi anlamaları ve hiç de inandırıcı bulmamalarıdır, kısacası onlar cahil ka-

rınlar değil akıllı kafalardır. Hükümetler açısından felâket niteliği taşıyan bu hipotez, politika diye adlandırılması çok da yerinde olan şeylerin temelini atar. Politika yönetme sanatıyla zıtlaşmaktan vazgeçmese de kimileri bunları birbiriyle karıştırmaya devam eder. Politika, insani meselelerle ilgilenmenin bir yoludur; birinin herhangi biriyle eşit zekâya sahip olduğuna ve yapılanın dışında yapılacak en az bir şey daha bulunduğuna ilişkin çılgın önvarsayım üzerine kuruludur. Bunlar bolluk zamanlarında iyiydi, derler elitlerimiz. Artık bu aşırılıkların lüksünü karşılayamayız. Düşünen kafalarımıza zaruretin kurallarını öğretelim ve zaruretin tam da bu olduğunu aptal karınlara gösterelim.

İşin özü de budur. Platoncu yasa koyucunun düşünen kafası, karna etkin bir şekilde hükmedemeyecek kadar ondan uzak olmakla suçlanıyordu. Bizi yönetenlerin kafasıya tam tersi bir talihsizlikten, kendini karından ayırt edememekten mustarıptır. Bugünü yöneten akıl, zenginliğin evrensel koca karnının otomatizmine ilişkin bilgiden ibarettir. Yönetenlerle yönetilenler arasındaki karşıtlık, ideal karın ve bayağı ampirik karın arasındaki karşıtlığa dönüştürülmüştür böylelikle. Belki uzlaşma sözcüğünün nihai anlamı da budur: Bizi yöneten kafa, ideal bir karından başka bir şey değildir. Yalnızca tek bir kafa olmalı, derdi eski usul, askeri tarzda hükümetler. Hükümetlerimizin şimdiki düsturuysa şöyledir: Yalnızca tek bir karın olmalı. Son zamanlardaki Fransız grevleri gibi, çatışmaların sembolik şiddeti de bundan kaynaklanır. Gözlemciler bunu, Ronald Reagan ve Margaret Thatcher'ın, işçi örgütlerinin gücünü kesin olarak kırmak için muzafferane bir şekilde yürüttükleri güç denemelerine benzetmişlerdir. Sonuçta hükümetler karın tekeli uğruna bir savaş yürütmektedir; ihtiyaçlar sisteminin yalnızca tek bir merkezi ve tek bir

işleyiş şekli olduğunu kabul ettirmek uğruna verilen bir savaştır bu.

Bizim elitler, kitlelerin kötü niyetiyle karşı karşıya kaldıklarında *ya batarız ya çıkarız*, derler bir çırpıda. Fakat batmak için gerekenler pek azdır. “Cahillerin” tek bir şeyi, kendilerini karın hükümetiyle özdeşleştirirken, akıl hükümetinin akla tanınan tek ayrıcalıktan –yani geleceğe sahip çıkma hakkından– feragat ettiğini fark etmesi yeterlidir. Hükümetlerimizin bugün talep ettikleri fedakârlıkları haklı çıkarmak için uzmanlarına uzun vadeli tahminler yaptırılmaları boşunadır. O gün borsanın yükselişte olduğuna ve “pazarın” da geleceğe yönelik alınan önlemlere “iyi reaksiyon verdiğine” ilişkin tek bir açıklama, bu geleceği günlük spekülasyona çekerek “cahilleri” eğitmeye kâfi gelir. Mekanizmanın tutukluk yapması için –tıpkı hükümetin Fransız ulaşım işçilerinin “ayrıcalıkları” diye adlandırdığı şeyleri savunurken yaptığı gibi– küçük karınların ayak diremesi yeterlidir, böylece oyun aşama aşama altüst olur. Düşünen kafalar böylelikle, zenginliğin adı bilinmeyen koca karnındaki organlardan başka bir şey olmamakla suçlanır; açgözlü küçük karınlar da bu arada akıllı varlıklar gibi konuşmaya ve yöneticilerimiz tarafından unutulmuş geleceğe sahip çıkma konusunda hak iddia etmeye koyulur. Bilge kişiler, bu deliliklerin yalnızca bir müddet sürdüğünü söyler. Buna karşın toplumlar işitilmemiş iki üç şeyi –aklın dünyada en iyi paylaşılan şey olduğunu ve eşitsizliğin yalnızca eşitlik nedeniyle var olduğunu– zaman zaman böyle ansızın yeniden öğrenirler. Politikaya anlam veren de tam olarak bu işitilmemiş şeylerdir.